

Οικονομία και οικισμοί. Η οικονομία του νομού Έβρου βασίζεται κυρίως στη γεωργία και κατά δεύτερο λόγο στην κτηνοτροφία, ενώ η βιομηχανία αναπτύχθηκε μετά το 1990. Καθοριστικός παράγοντας της οικονομίας του νομού είναι ο ποταμός Έβρος και λόγω της επίδρασής του στη σύσταση του εδάφους με τις ύλες που μεταφέρει και λόγω των περιοχών που αρδεύει ή μπορεί να αρδεύσει, αλλά και αρνητικά, λόγω των ζημιών που προκαλεί με τις πλημμύρες του.

Η γεωργία στηρίζεται στην καλλιέργεια σπηρών κυρίως στις μεγάλες πεδινές εκτάσεις των δήμων Ορεστιάδας και Διδυμοτείχου, οι οποίες καλύπτουν περισσότερο από τα δύο τρίτα της επιφάνειας που καλλιεργείται συνολικά στον νομό Έβρου. Τα σπηρά αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα της συνολικής αξίας της γεωργικής παραγωγής, η οποία περιλαμβάνει και προϊόντα όπως το σκουπόχορτο (σόργο), ο σπόρος μηδικής, τα πεπόνια και ο ηλιανθος.

Ο νομός παρουσιάζει και αξιόλογη κτηνοτροφία, ενώ έχει αναπτυχθεί ποσοτικά και ποιοτικά και η κτηνοτροφία μεγάλων ζώων (βοοειδών). Για τον λόγο αυτό έχει αυξηθεί σημαντικά η καλλιέργεια της μηδικής σε ξερικά εδάφη. Στην περιοχή του Σουφλίου, όπου καλλιεργείται η μουριά, σημαντική είναι η σηροτροφία για την παραγωγή μεταξού. Χάρη στη δραστηριότητα αυτή, το Σουφλί είναι γνωστό σε όλη την Ελλάδα για τα περίφημα μεταξωτά του.

Τα δάση καλύπτουν περίπου το 29% του εδάφους του νομού, δεν υπάρχει όμως αξιόλογη εκμετάλλευση. Ωστόσο, ξεχωριστή ανάπτυξη παρουσιάζει η καλλιέργεια της λεύκας.

Η αλιεία, που διεξάγεται με κέντρο την Αλεξανδρούπολη, είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη και εκμεταλλεύεται τον αλιευτικό πλούτο του ποταμού Έβρου (ψάρι οξύρρυγχος από το οποίο βγαίνει το μαύρο χαβιάρι), του Δέλτα του και του Θρακικού πελάγους.

Οικονομικό, πολιτιστικό και κοινωνικό κέντρο του νομού είναι η πρωτεύουσά του, Αλεξανδρούπολη. Επίσης, μεγάλο ιστορικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η Σαμοθράκη. Ακολουθούν άλλες τρεις πόλεις, που αποτελούν έδρες και οικονομικά κέντρα των δήμων του, στη σιδηροδρομική γραμμή Θεσσαλονίκης - Κωνσταντινούπολης. Το Σουφλί (4.258 κάτ., έδρα του δήμου Σουφλίου), πόλη που βρίσκεται στο κέντρο σχεδόν του νομού και είναι χτισμένη σε έναν λόφο κοντά στις όχθες του ποταμού Έβρου, αποτελεί αξιόλογο εμπορικό και βιοτεχνικό κέντρο παραγωγής και επεξεργασίας μεταξού. Βορειότερα, χτισμένο αμφιθεατρικά στη δεξιά όχθη του Έβρου, βρίσκεται το ιστορικό Διδυμότεχο (8.799 κάτ., έδρα του δήμου Διδυμοτείχου). Ονομάστηκε έτσι από τα Δίδυμα τείχη που περιβάλλουν τον λόφο, στον οποίο είναι χτισμένο το σημαντικό βυζαντινό κάστρο του. Μισοκατεστραμμένο σήμερα το κάστρο αυτό, έχει αξιόλογη ιστορία εξαπίας του σημαντικού ρόλου που διαδραμάτισε κατά τους τελευταίους αιώνες πριν από την Άλωση και περιλαμβάνει

αξιόλογα βυζαντινά και τουρκικά κτίσματα. Διάδοχος κατά έναν τρόπο της ρωμαϊκής Πλατινούπολης, το Διδυμότειχο υπήρξε πατρίδα του Ιωάννη Βατάτζη. Επίσης, εκεί αναγορεύτηκε αυτοκράτορας ο Ιωάννης Καντακουζηνός (1341) και το διατήρησε ως έδρα του για περίπου έξι χρόνια. Οι Τούρκοι σουλτάνοι το χρησιμοποιούσαν ως τόπο διαμονής. Εκεί γεννήθηκε ο Βαγιαζήτ Α΄ (1347) και εκεί έμεινε για περίπου δύο χρόνια (1713-14) αιχμάλωτος των Τούρκων ο βασιλιάς της Σουηδίας, Κάρολος ΙΒ΄. Βορειότερα βρίσκεται η Ορεστιάδα (15.246 κάτ., έδρα του δήμου Ορεστιάδας), πόλη που δημιουργήθηκε μετά την ανταλλαγή των ελληνοτουρκικών πληθυσμών (1923) και σήμερα αποτελεί αξιόλογο οικονομικό κέντρο.

Άλλοι οικισμοί του νομού είναι η Αισύμη (289 κάτ.), τουριστικό και παραθεριστικό κέντρο, 23 χλμ. από την Αλεξανδρούπολη, ο Λουτρός (1.049 κάτ.), όπου βρίσκονται και τα λουτρά Τραιϊνούπολης με τις αξιόλογες θερμομεταλλικές πηγές, η Μάκρη (820 κάτ.), παράλιο παραθεριστικό κέντρο στην οδό Αλεξανδρούπολης-Κομοτηνής, οι Φέρες (5.206 κάτ.), στην οδό Αλεξανδρούπολης-Σουφλίου, κοντά στο Δέλτα του Έβρου, η Δαδιά (800 κάτ.), γνωστή για το ομώνυμο δάσος που αποτελεί Περιοχή Ειδικής Προστασίας κ.ά.

Το πιο αξιόλογο μνημείο της βυζαντινής εποχής στον νομού Έβρου είναι η μονή Κοσμοσώτειρας (σήμερα ναός Αγίας Σοφίας), που βρίσκεται στη σημερινή κωμόπολη Φέρες κοντά στον ποταμό Έβρο, όπου τοποθετείται σχεδόν με βεβαιότητα η μεσαιωνική πόλη Βήρα. Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να δει τα σημαντικά λείψανα μίας βυζαντινής μονής: υπολείμματα από έναν οχυρωμένο περίβολο με πύργους, ένα υδραγωγείο και κυρίως το ακέραιο καθολικό της μονής, που ταυτίζεται με τη μονή της Κοσμοσώτειρας που ίδρυσε ο σεβαστοκράτορας Ισαάκιος Άγγελος Κομνηνός (1152). Ο ναός (20 * 17,50 μ.) ανήκει στον τύπο του λεγόμενου δικονίου πεντάτρουλου σταυροειδούς χωρίς νάρθηκα. Ο κεντρικός μεγάλος δωδεκάπλευρος και οι τέσσερις μικρότεροι οκτάπλευροι τρούλοι στις γωνίες έχουν τα γείσα οριζόντια, ενώ οι τέσσερις κεραίες απολήγουν σε επιβλητικές τοξωτές στέγες. Την ανατολική πλευρά στολίζουν κόγχες. Ο εσωτερικός χώρος, πάμφωτος από τα πολλά και μεγάλα παράθυρα, έχει ενότητα, καθώς κυριαρχείται από τον ευρύ μεγαλοπρεπή τρούλο και δεν διασπάται από τα δυτικά στηρίγματα της στέγης, που έχουν αναλυθεί σε δίδυμες κολόνες. Τόσο ο τύπος όσο και ο τρόπος κατασκευής του πριγκιπικού αυτού ναού, και κυρίως η εξαιρετική αισθητική ποιότητα, εντάσσουν το μνημείο στον αυτοκρατορικό κύκλο της πρωτεύουσας. Το ίδιο και οι έξοχες τοιχογραφίες που κοσμούν τους τοίχους, σύγχρονες με το κτίριο.